

HO.095.5.2016

def. 05.10.2016

WPEŁNIEŁO - WYŚŁANO
Kancelaria Ogólna KW PSP
w Szczecinie

Dnia 2016 -11- 22

Ilość załączników

Podpis

4350 K. Kubiś

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.014.04.2016

P/16/037

WO
WR, WT, WZ
Do zapoznania się
i wykończ. 8.11.2016
22.11.2016

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/037 - Organizacja i przygotowanie do działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontroler	Kontrolę przeprowadziła, na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ , Małgorzata Chabiniak, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/61/2016 z dnia 17.08.2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie, ul. Firlika 9/14, 70 – 637 Szczecin ² .
kierownik jednostki kontrolowanej	Komendantem Wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie ³ jest, od dnia 16.01.2016 r. st. bryg. Jacek Staśkiewicz. Poprzednio Komendantem był, w okresie od dnia 22.01.2008 r. do dnia 15.01.2016 r., nadbryg. Henryk Cegiełka. (dowód: akta kontroli str. 4-5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości⁴, działania Komendanta na rzecz organizacji i przygotowania do prowadzenia działań ratowniczych na autostradzie i drogach ekspresowych w latach 2015-2016 (I półrocze).

Uzasadnienie oceny ogólnej

W badanym okresie w Komendzie określone zostały zasady organizacji i prowadzenia działań ratowniczych na wszystkich drogach znajdujących się na terenie województwa zachodniopomorskiego, bez odrębnego wyszczególniania działań na autostradzie i drogach ekspresowych. Wojewódzki Plan Ratowniczy⁵ zawierał wszystkie elementy wymienione w przepisie § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego⁶, a jego opracowanie poprzedzone zostało sporządzeniem analiz zagrożeń oraz zabezpieczenia operacyjnego. Komendant opracował wnioski wynikające z przeprowadzonych analiz oraz zgodnie z przepisem § 11 ust. 2 rozporządzenia o ksr⁷ przekazał Wojewodzie Zachodniopomorskiemu⁷. Podejmował również działania obejmujące realizację niektórych wniosków. Sposób zorganizowania łączności umożliwiał prowadzenie skoordynowanych działań ratowniczych przy

¹ Dz.U. z 2015 r. poz. 1096 i z 2016 r. poz. 677; dalej: ustawa o NIK.

² Dalej: „KW PSP” lub „Komenda”.

³ Dalej: Komendant.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁵ Dalej: WPR.

⁶ Dz.U. z 2011r. Nr 46, poz. 239, dalej: rozporządzenie o ksr⁷.

⁷ Dalej: Wojewoda.

udziale innych służb. Średni czas dojazdu na miejsce zdarzenia na autostradzie i drogach ekspresowych województwa zachodniopomorskiego⁸ wynosił 10 min.

Stan przeszkolenia strażaków jednostek krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego⁹ gwarantował skuteczne prowadzenie działań ratowniczych.

Prawidłowo sprawowano nadzór i kontrolę przygotowania do prowadzenia czynności ratowniczych jednostek ksrq. Pracownicy Komendy przeprowadzili 84 inspekcje gotowości operacyjnej¹⁰ jednostek ksrq, w czasie których stwierdzili dobre i bardzo dobre przygotowanie do realizacji zadań.

Na obniżenie oceny ogólnej wpływ miało nieodpowiadające normatywom¹¹ wyposażenie KW PSP w średnie i ciężkie samochody ratownicze.

NIK zwraca uwagę, iż stwierdzone braki w wyposażeniu jednostek PSP, jak również wyeksploatowanie sprzętu ponad czas normatywny nie miały istotnego wpływu na sprawność prowadzonych działań ratowniczych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja i prowadzenie działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych przez jednostki ksrq w województwie.

1.1. Stan organizacyjny ksrq na terenie województwa.

1.1.1. Stan organizacyjny i liczebny ksrq.

*Opis stanu
faktycznego*

Na koniec I półrocza 2016 r. w strukturach ksrq na obszarach 21 powiatów województwa zachodniopomorskiego funkcjonowało łącznie 208 jednostek ratowniczo-gaśniczych, z tego 26 Państwowej Straży Pożarnej (PSP), 179 Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) oraz 3 Jednostki Organizacyjne Wojskowej Ochrony Przeciwpowodzi (JOWOP). (dowód: akta kontroli str. 53)

1.1.2. Odwody operacyjne.

Rozkazem Komendanta nr 26/2013¹² zorganizowany został wojewódzki odwód operacyjny (woo). Siły własne województwa stanowiły pododdziały (utworzone z sił i środków Komendy) wyznaczone do centralnego odwodu operacyjnego (coo) Komendanta Głównego PSP. Do zadań pododdziałów woo należało m.in.: zwalczanie pożarów o dużych rozmiarach, usuwanie skutków klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń o dużych i katastrofalnych rozmiarach, likwidowanie skutków zdarzeń przekraczających możliwości operacyjne powiatu. Uprawnionym do dowodzenia woo oraz skierowanymi na teren województwa pododdziałami coo był dowódca woo, a do dysponowania siłami i środkami woo w obrębie województwa: dowódca woo w pełnym zakresie, wojewódzkie stanowisko koordynacji ratownictwa¹³ do szczebla kompanii, miejskie lub powiatowe stanowisko kierowania¹⁴ do szczebla specjalistycznej grupy ratowniczej (SGR) funkcjonującej na terenie własnego powiatu.

W skład Zachodniopomorskiego Odwodu Operacyjnego (będącego częścią coo) wchodziło: dowództwo i sztab, pododdziały taktyczne i logistyczne, takie jak:

⁸ Dalej: województwo.

⁹ Dalej: jednostki ksrq.

¹⁰ Dalej: inspekcje.

¹¹ Tabele wyposażenia określone przez Komendanta na podstawie §4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych PSP (Dz. U. poz. 1793).

¹² Rozkaz Zachodniopomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP nr 26/2013 z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie organizacji wojewódzkiego odwodu operacyjnego, zmieniony rozkazem nr 7/2016 z dnia 22 kwietnia 2016 r. (obowiązującym z dniem podpisania).

¹³ Dalej: WSKR.

¹⁴ Dalej: MSK i PSK.

- kompania gaśnicza SZCZECIN i specjalna powodziowa CHROBRY,
- SGR: wysokościowego, chemiczno - ekologicznego, wodno - nurkowego, technicznego, poszukiwawczo - ratowniczego¹⁵,
- pluton logistyczny BIWAK i moduł do gaszenia pożarów lasów z ziemi z użyciem pojazdów,

oraz plutony gaśnicze wo sformowane przez komendantów powiatowych i miejskich PSP. Za gotowość operacyjną i wyszkolenie pododdziałów odpowiadali odpowiednio: dowódca wo, komendanci powiatowi i miejscy PSP oraz dowódcy pododdziałów. Do działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych nie powołano odrębnych specjalistycznych sił i środków. Włączone w skład odwodu specjalistyczne siły i środki prowadziły działania ratownicze również na autostradach i drogach ekspresowych na obszarach objętym działaniem grupy.

(dowód: akta kontroli str. 54-55, 71-72, 102-103)

1.1.3. Specjalistyczne grupy ratownicze.

Sposób tworzenia SGR, określenie ich zadań oraz ustalenie dla nich obszarów ochronnych uregulowane zostało: w rozkazach nr 3 z 21 lutego 2013 r. i nr 9 z 7 kwietnia 2016 r. Komendanta Głównego PSP w sprawie organizacji coo ksr¹⁶, w WPR oraz analizach zabezpieczenia operacyjnego województwa¹⁷. Na terenie województwa funkcjonowały następujące SGR: 2 SGRWN (gr. Szczecin i gr. Koszalin), 2 SGRChem (gr. Gryf i gr. Pomerania), 2 SGRWys. (gr. Pajak i gr. Kołobrzeg), 2 SGRPR (gr. Stargard i gr. Białogard), 1 SGRT: gr. SZCZECIN (SGRT Koszalin - powołana, ze względu na braki sprzętowe nie osiągnęła gotowości operacyjnej na najniższym poziomie A). (dowód: akta kontroli str. 60 - 96)

Dla SGR określono: zadania, które dana grupa miała realizować w zależności od poziomu gotowości (poziom gotowość A, B i C); adresy grup wraz z telefonami do stanowisk kierowania oraz obszary powiatów objęte działaniem grupy. Teren objęty działaniem grup obejmował obszar całego województwa zachodniopomorskiego (w tym autostradę i drogi ekspresowe bez odrębnego ich wyszczególniania) oraz obszary przyległych powiatów z województw wielkopolskiego i pomorskiego¹⁸. Czasy przybycia pierwszych i kolejnych SGR na miejsce zdarzenia, z uwzględnieniem rozmieszczenia grupy wynosiły odpowiednio: 30, 60, 90 i 120 min. Dla jednostek ksr przewidziano obszary chronione poza terenem własnego działania (tj. na obszarze województw: lubuskiego, pomorskiego i wielkopolskiego¹⁹). W żadnym z ww. dokumentów nie ustalono odrębnie maksymalnych czasów dotarcia SGR na miejsce zdarzenia na autostradzie i drogach ekspresowych.

(dowód: akta kontroli str. 60-66, 74-96)

¹⁵ Dalej odpowiednio: SGR wysokościowego: SGRWys, SGR chemiczno-ekologicznego: SGRChem, SGR wodno-nurkowego: SGRWN, SGT technicznego: SGRT, SGR poszukiwawczo-ratownicza: SGTPR.

¹⁶ Rozkaz nr 3 Komendanta Głównego PSP z 21 lutego 2013 r. w sprawie organizacji centralnego odwodu operacyjnego krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. Urz. KGPPS poz. 4, ze zm.), uchylony rozkazem nr 9 Komendanta Głównego PSP z 7 kwietnia 2016 r. (Dz. Urz. KGPPS poz. 4).

¹⁷ Analizy zatwierdzone przez Komendanta odpowiednio: 20.12.2013 r., 7.05.2015 r., 27.07.2016 r.

¹⁸ Np. SGRWN Koszalin 4 powiaty z woj. pomorskiego, SGRChem Pomerania i SGRWys. Kołobrzeg po 3 powiaty z woj. pomorskiego, SGRPR 1 powiat z terenu woj. pomorskiego, SGRPR Białogard – 1 powiat w woj. wielkopolskim.

¹⁹ Na obszarze województwa: lubuskiego dla posterunku Dębno obszar gmin Lubiszyn i Witnica, pomorskiego dla jrg Sławno obszar gmin Kobielnica i Kępice), wielkopolskiego dla jrg Wąlczy obszar gminy Jastrowie i dla jrg Szczecinek obszar gmin Czarne i Okonek.

1.2. Organizacja i realizacja działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych.

Opis stanu
faktycznego

1.2.1. Analizy zabezpieczenia operacyjnego i zagrożeń województwa oraz wnioski z nich wynikające.

W badanym okresie, stosownie do przepisów § 8 ust. 1 rozporządzenia o ksrg, w KW PSP opracowano dla województwa analizy zagrożeń²⁰ oraz analizy zabezpieczenia operacyjnego, które spełniały wymogi § 8 ust. 4, 5 i § 10 oraz § 8 ust. 2 i zał. nr 1 pkt. B rozporządzenia o ksrg. W ww. analizach ratownictwo techniczne na autostradzie i drogach ekspresowych nie zostało odrębnie wyszczególnione. Analizy zostały sporządzone dla wszystkich rodzajów dróg znajdujących się na tym terenie (tj. na terenie autostrady oraz dróg ekspresowych, wojewódzkich, powiatowych, gminnych, osiedlowych itp.). Określono w nich obszar i wielkość populacji objętej ochroną SGR oraz czas dojazdu na miejsce zdarzenia (30, 60, 90, 120 minut).

W ww. analizach w części dot. zagrożeń związanych z infrastrukturą komunikacyjną i transportową (w tym drogami i transportem drogowym), dla wszystkich rodzajów dróg znajdujących się na tym terenie ujęto również zagrożenia związane z autostradą i drogami ekspresowymi. Określono w nich przebiegi dróg (krajowych i wojewódzkich), stopień zagrożenia ze względu na natężenie ruchu, stopień zagrożenia ze względu na transport drogowy materiałów niebezpiecznych.

(dowód: akta kontroli str. 97-100)

W analizach zabezpieczenia operacyjnego województwa wskazano, że do działań ratowniczych z udziałem środków transportu (w tym do zdarzeń na drogach ekspresowych i autostradzie) dysponowane będą jednostki ksrg rozmieszczone najbliżej miejsca zdarzenia (z uwzględnieniem czasów przybycia).

(dowód: akta kontroli str. 118)

W badanym okresie, z ww. analiz Komendant, zgodnie z przepisem § 11 ust. 1 i 2 rozporządzenia o ksrg, sporządził i przekazał Wojewodzie wnioski służące poprawie funkcjonowania ksrg na obszarze województwa, dotyczące m.in.:

- doposażenia w sprzęt i przeszkolenia członków funkcjonujących oraz uruchamianych SGR,
- kontynuowania prac związanych z rozbudowaniem sieci ksrg i włączanie kolejnych jednostek OSP oraz JWOP,
- współpracy PSP z samorządami powiatów i gmin, w zakresie pozyskiwania środków finansowych z funduszy europejskich na rozwój infrastruktury budowlanej i technicznej jednostek OSP,
- zakupu urządzeń telekomunikacyjnych pozwalających na przeprowadzanie wideokonferencji pomiędzy komendami powiatowymi i miejskimi PSP²¹ a komendą wojewódzką, które usprawniłyby obieg informacji,
- przygotowania wojewódzkiej bazy sprzętu medycznego na potrzeby organizacji działań podczas wypadków masowych i mnogich, w tym zakup pojazdów do ratownictwa medycznego pozwalający na transport poszkodowanych.

(dowód: akta kontroli str. 55-59, 97-101)

St. bryg. Jarosław Rudzki, Naczelnik Wydziału Operacyjnego wyjaśnił: *w celu rozbudowy sieci jednostek ksrg Komendant wystąpił do Komendanta Głównego PSP z wnioskami o włączenie kolejnych jednostek do ksrg. W 2015 r. do systemu włączonych zostało 8 jednostek, a 2016 r. 3 jednostki. Celem przeszkolenia SGR koordynatorzy ratownictwa specjalistycznego sporządzili plan szkoleń dla dowódców*

²⁰ Zatwierdzone przez Komendanta odpowiednio: 30.01.2015 r., 10.02.2016 r., 8.04.2016 r.

²¹ Dalej: KP PSP i KM PSP.

i koordynatorów ratowników grup, a w maju 2016 r. Komendant zorganizował szkolenie dla nich. Ponadto Komendant podczas posiedzeń Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego artykułuje bieżące potrzeby w zakresie usprawniania funkcjonowania ksrg, w tym również bezpieczeństwa na autostradzie i drodze ekspresowej. (dowód: akta kontroli str. 6, 45-52, 109)

Mł. bryg. Sylwester Podwyszyński, Naczelnik Wydziału Kwatermistrzowskiego wyjaśnił: W związku z planowaniem budżetu państwa na kolejne lata KW PSP, w oparciu o analizę braków normatywnych oraz potrzebę modernizacji i wymiany wyeksploatowanego sprzętu i systemów corocznie planuje wydatki na poziomie 1.000 tys. zł na zakup samochodów r-g, 500 tys. zł na zakup i wymianę sprzętu oraz systemów teleinformatycznych i łączności oraz 300 tys. zł na zakup sprzętu specjalistycznego. Jednak plany te nie są realizowane w związku z nieprzyznaniem limitu wydatku na te cele. Podejmowane są również dodatkowe starania w celu pozyskania środków finansowych na realizację najpilniejszych zadań, w roku 2016 pozyskano 1.000 tys. zł na zakup 2 samochodów r-g z WFOŚiGW, 175 tys. zł na zakup przewoźnych działek wodnych i pianowych z NFOŚiGW. Komendanci Powiatowi PSP w roku 2015 za pośrednictwem funduszu wsparcia PSP pozyskali 694 tys. zł. Środki te zostały wykorzystane między innymi na zakup i wymianę sprzętu specjalistycznego. Ww. potrzeby przekazywane są również do KG PSP i tak w roku 2017 w ramach programu operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020 na województwo planowany jest zakup pojazdów i sprzętu specjalistycznego na łączną kwotę 12.702 tys. zł. (dowód: akta kontroli str. 45-52)

1.2.2. Analiza gotowości operacyjnej.

Analizy gotowości operacyjnej dla województwa za poszczególne lata objęte kontrolą²² zawierały elementy wymienione w przepisie § 42 ust. 1 rozporządzenia o ksrg. Analizą objęto działania ratownicze na wszystkich rodzajach dróg, bez odrębnego wyszczególniania zagadnień prowadzenia działań na autostradzie i drogach ekspresowych. Podstawowym parametrem lokalizacji ksrg oraz rozpoczęcia działań przy miejscowych zagrożeniach, był czas dotarcia jednostek ratowniczych na miejsce zdarzenia od momentu zaalarmowania. Dla obszarów chronionych przyjęto czasy dotarcia sił i środków poszczególnych jednostek ksrg na miejsce zdarzenia do 8 min. i do 15 min. (dowód: akta kontroli str. 110-116)

Bryg. Stanisław Wajszczuk, Zastępca Naczelnika Wydziału Operacyjnego, wyjaśnił: Czas dojazdu jest to czas od momentu zaalarmowania sił i środków jednostki ochrony przeciwpożarowej do momentu przybycia na miejsce zdarzenia. Obszar z określonym czasem dojazdu został wyznaczony w oparciu o program mapowy MapInfo, w którym pracownicy wydziału zaznaczali teoretyczne miejsca dojazdu pojazdów pożarniczych. Dla jednostek PSP i OSP była to odpowiednia odległość przy założeniu średniej prędkości jazdy ok. 50 km/h. Odległość ta była pomniejszana o czas niezbędny na zaalarmowanie dla jednostki PSP o 2 min i o 10 min. dla jednostek OSP. (dowód: akta kontroli str. 29, 33)

1.2.3. Wojewódzki plan ratowniczy.

W badanym okresie w Komendzie obowiązywały WPR zatwierdzone przez Wojewodę, po zaopiniowaniu przez Komendanta Głównego PSP, odpowiednio: 31.12.2013 r. i 25.06.2015 r.²³ W latach 2015-2016 (I półrocze) WPR był raz aktualizowany (17.03.2016 r.). Zakres aktualizacji obejmował: zmianę numeru telefonu do RDLP w Szczecinie, dopisanie kryptonimu i kanału radiowego oraz dopisanie

²² Zatwierdzone były przez Komendanta odpowiednio: 12.05.2014 r., 16.04.2015 r. i 27.06.2016 r.

²³ Obowiązujące odpowiednio do: 24.06.2015 r. i do 13.07.2016 r.

kanałów radiowych RDLP w Pile i Szczecinku. W KW PSP obowiązywały procedury organizacji działań ratowniczych dla wszystkich rodzajów dróg, które dotyczyły też autostrady i dróg ekspresowych. Dla organizacji działań ratowniczych na tych drogach stosowano (ujęte w WPR) zasady dysponowania do: pożarów środków transportu i do miejscowych zagrożeń w komunikacji m.in. drogowej (w I i II rzucie). Siły i środki dysponowane do pożarów środków transportu oraz miejscowych zagrożeń w komunikacji drogowej, uzależnione były od ilości osób, których życie lub zdrowie mogło być zagrożone, bez względu na kategorię drogi. Jeżeli z treści zgłoszenia wynikało zagrożenie życia i zdrowia ludzkiego, liczba zadysponowanych ratowników PSP nie mogła być mniejsza niż 6. (dowód: akta kontroli str. 117-118)

KW PSP do zdarzeń na wszystkich rodzajach dróg (niezależnie od ich kategorii) stosowała *Zasady postępowania jednostek ochrony przeciwpożarowej²⁴ w związku ze zdarzeniami na drogach²⁵*. (dowód: akta kontroli str. 13-27)

1.2.4. Zasady powiadamiania i współdziałania podmiotów na obszarze województwa podczas działań ratowniczych.

Podstawowym dokumentem regulującym zasady prowadzenia działań na drogach (niezależnie od ich kategorii) były Zasady KG PSP, regulujące działania joppoż.

(dowód: akta kontroli str. 13-27)

Zasady powiadamiania i współdziałania podmiotów podczas działań ratowniczych na obszarze województwa, Komendant uregulował w WPR oraz Regulaminie WSKR²⁶ Wskazano w nich m.in.:

- dane teleadresowe jednostek ksrg i joppoż niebędących podmiotami ksrg oraz innych podmiotów mogących wspomagać organizację działań ratowniczych,
- wykaz zadań realizowanych przez: podmioty ratownicze (pożary, ratownictwo techniczne, ratownictwo chemiczno-ekologiczne, ratownictwo medyczne, klęski żywiołowe), podmioty mogące wspomagać organizację działań ratowniczych²⁷ oraz SGR (SGRWN, SGRChem., SGRWys., SGRPR, SGRT),
- zasady przekazywania informacji o zdarzeniach.

W ww. dokumentach nie wyszczególniono odrębnie zadań prowadzenia działań ratowniczych na autostradzie i drogach ekspresowych.

(dowód: akta kontroli str. 119-134)

Na terenie województwa joppoż były dysponowane do zdarzeń na podstawie otrzymanych zgłoszeń, na numer alarmowy 998, od operatora nr 112 (poprzez system teleinformatyczny Centrum Powiadamiania Ratunkowego - SI CPR), dyżurnego z innego stanowiska kierowania PSP (np. w sytuacji, kiedy jednostki innego powiatu miały bliższy dojazd) lub stanowiska nadrzędnego (WSKR), jeżeli np. niezbędne było zadysponowanie SGR lub zabezpieczenia lądowania śmigłowca LPR.

Wybór jednostki do obsługi zdarzenia odbywał się na podstawie kryterium czasu dojazdu, z uwzględnieniem procedury dysponowania (ilościowy i jakościowy dobór sił i środków). W sytuacji, gdy do stanowiska kierowania PSP nie wpłynęło

²⁴ Dalej: joppoż.

²⁵ Zatwierdzone przez Komendanta Głównego PSP w listopadzie 2012 r., dalej: Zasady KG PSP.

²⁶ Stanowiącym zał. nr 7 do Regulaminu pracy i służby KW PSP, wprowadzonego zarządzeniem Komendanta nr 10/2016 z 15 stycznia 2016 r., zmieniającym Zarządzenie nr 44/2007 z 3 października 2007 r.

²⁷ M.in. Policja, Właściciele i Zarządcy Dróg, Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa (MSPiR), Straż Miejska/Gminna, Państwowe Ratownictwo Medyczne (Państwowe RM) w tym Lotnicze Pogotowie Ratunkowe (LPR), Graniczna (SG), WOPR, Administracja Lasów, Inspekcje Ochrony Środowiska, Inspekcja Weterynaryjna, Państwowa Inspekcja Sanitarna, Żandarmeria Wojskowa, Straż PKP, Zarządy Gospodarki Wodnej, Przedsiębiorstwo Wodno-Kanalizacyjne, Pogotowie Gazowe, Pogotowie Energetyczne, Pogotowie Dźwigowe, Energetyka Ciepła, Nadzór Budowlany, Zarządzanie kryzysowe, IMGW, Siły zbrojne RP, Polski Czerwony Krzyż, GOPR, TOPR, Państwowa Agencja Atomistyki, inne podmioty.

zgłoszenie zgodnie z ww. przypadkami, joppoż nie uczestniczyły w likwidacji skutków zdarzenia. Jeżeli osoba zgłaszająca nie widziała potrzeby udziału w zdarzeniu jednostki ksrq a będące na miejscu Policja i Zespoły Ratownictwa Medycznego nie potrzebowały wsparcia swoich działań, jednostki ksrq nie uczestniczyły w zdarzeniu. (dowód: akta kontroli str. 7, 151)

1.2.5. Liczba działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych oraz czas przybycia jednostek ksrq na miejsce zdarzenia.

W okresie objętym kontrolą na autostradzie i drogach ekspresowych województwa podjęto 35 działań ratowniczych, z tego: 8 na autostradzie A6, 3 na drodze ekspresowej S6 i 24 na drodze ekspresowej S3. Średni czas dojazdu jednostek ksrq na miejsce zdarzenia wynosił odpowiednio: 12 min. (od 6 do 15 min.) na autostradzie A6, 6 min. (od 6 do 8 min.) na drodze ekspresowej S6 i 12 min. (od 4 do 19 min.) na drodze ekspresowej S3. (dowód: akta kontroli str. 135-150)

Bryg. Stanisław Wajszczuk wyjaśnił: *czas dojazdu do zdarzeń zaistniałych na drogach i innych obiektach, gdzie zagrożone jest życie lub zdrowie powinien być jak najkrótszy i nie przekraczać 15 min. Czas 15 min. został przyjęty w „Programie ratownictwa i ochrony ludności.”²⁸ Występujący w analizie zabezpieczenia operacyjnego czas 8 minut wykorzystywany jest tylko do celów analitycznych. Analiz dokonuje się w przypadkach określonych w § 42 ust. 3 rozporządzenia o ksrq. Zdarzenia z czasem dojazdu przekraczającym 15 minut są na bieżąco monitorowane i odnotowywane w raporcie ze służby dyżurnego operacyjnego województwa.* (dowód: akta kontroli str. 33)

Na terenie województwa jednostki ksrq wyjeżdżały 220 razy w roku 2015, a do dnia 30.06.2016 r. 107 razy, celem wspomagania Państwowego RM. Wyjazdy najczęściej dotyczyły stanów zagrożenia życia: zatrzymania krążenia, urazów kostno-stawowych lub głowy z utratą przytomności, bądź zasląbnienia czy np. pomocy przy zniesieniu ciężkiego pacjenta. (dowód: akta kontroli str. 152)

St. sekc. Tomasz Kubiak, Wojewódzki Koordynator Ratownictwa Medycznego PSP wyjaśnił: *Wszystkie działania odbywały się na zlecenie dysponenta systemu ratownictwa medycznego, wezwania były spowodowane brakiem zespołów RM w miejscu wezwania bądź braku jednostki w obszarze działania. W każdym zdarzeniu gdzie jednostki PSP pierwsze docierały na miejsce samodzielnie udzielano kwalifikowanej pierwszej pomocy²⁹, w opisanym okresie czasu zastępy PSP ani razu nie transportowały chorych do podmiotów leczniczych. Najczęściej jednostki PSP były wzywane na terenie miasta i powiatu Stargard.* (dowód: akta kontroli str. 29, 34)

1.2.6. Wykorzystanie planów działań ratowniczych³⁰ dla autostrad i dróg ekspresowych.

W okresie objętym kontrolą Komendant otrzymał od Generalnej Dyrekcji Dróg i Autostrad, Oddział w Szczecinie³¹ PDR dla następujących odcinków autostrady i dróg ekspresowych znajdujących się na terenie województwa:

- autostrada A6: odcinek Kołbaskowo (granica państwa) – Szczecin od km 0+000 do km 25+271,
- droga ekspresowa S6, odcinek: obwodnica Nowogardu od km 0+000 do km 9+346,

²⁸ Uchwała nr 59/2014 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie przyjęcia Programu ratownictwa i ochrony ludności na lata 2014-2020.

²⁹ Dalej: kpp.

³¹ Dalej: GDDKiA.

- droga ekspresowa S10, odcinek: Szczecin–obwodnica Kobylanki, Morzyczyna, Zieloniewa-obwodnica Stargardu–Węzeł Stargard Wschód od km 27+191 do km 31+374 i od km 0+000 do km 21+696,
- droga ekspresowa S3, odcinki: obwodnica Troszyna–Parłówka– Ostromie od km 0+000 do km 5+087, obwodnica: Miękowa – Szczecin Dąbie od km 61+715 do km 89+627, pod węzła Klucz do węzła Myślibórz od km 0+000 do km 54+012).

PDR zawierał mapy z zaznaczonym przebiegiem autostrad i dróg ekspresowych oraz z naniesionymi informacjami dotyczącymi infrastruktury ratowniczej, takimi jak: wjazdy awaryjne, przejazdy awaryjne, punkty czerpania wody, systemy łączności alarmowej autostrady. (dowód: akta kontroli str. 158-159)

Do ww. PDR Komendant zgłosił uwagi do GDDKiA³². Dotyczyły one opisu postępowania służb na miejscu wypadku drogowego w przypadku podjęcia działań ratowniczych przez PSP. Zdaniem Komendanta zapisy były niezgodne z ustawowymi zadaniami PSP, gdyż m.in.: nakładały na PSP obowiązek wzywania sprawcy wypadku do usunięcia odpadów z drogi, po zakończeniu akcji ratowniczej i likwidacji zagrożenia, a w przypadku odmowy usunięcia odpadów przez sprawcę wypadku – wzywania przez PSP służby starosty do usunięcia odpadów oraz zapisu, że zarządca drogi w przypadku braku uszkodzeń infrastruktury, przyjmuje od PSP protokół przejścia terenu. (dowód: akta kontroli str. 158-159, 161-163)

Komendant wskazał, że PSP:

- nie jest organem właściwym do ustalania sprawcy wypadku, a tym samym wzywania go do usunięcia odpadów z drogi. Zgodnie z zasadami prowadzenia działań obowiązek uprzątnięcia miejsca zdarzenia spoczywa na zarządcy obiektu, na którym prowadzone były działania,
- nie ma w wykazie swoich ustawowych zadań i kompetencji zapisanego obowiązku wzywania służb starosty do usunięcia odpadów. PSP może jedynie poinformować, że na terenie prowadzonych działań pozostawiono odpady, w sytuacji, gdy zarządca obiektu nie chce ich uprzątnąć,
- *decyzja o zakończeniu działań ratowniczych należy do kierującego działaniami ratowniczymi³³, to on podejmuje decyzję o przekazaniu terenu i na nim spoczywa odpowiedzialność z tego tytułu (§ 21 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia o ksrg).*

Komendant wnioskował również o utworzenie, nowego przejazdu awaryjnego lub bariery dającej się szybko rozebrać na odcinku autostrady A6, pomiędzy przejściem granicznym a zjazdem do miejscowości Kołbaskowo.

(dowód: akta kontroli str. 158-159, 161-163)

Odnosnie sposobu wykorzystania informacji ujętych w PDR Komendant wyjaśnił: *Informacje są wykorzystywane do organizacji i koordynacji działań ratowniczych na poziomie powiatów, gdzie PDR trafiają już na etapie uzgadniania, celem zaopiniowania oraz wykorzystania służbowego. Na poziomie KW PSP informacje zawarte w PDR znajdują odzwierciedlenie w WPR (dane teleadresowe podmiotów ksrg i joppoż oraz innych podmiotów mogących wspomagać organizację działań ratowniczych (4.2. Podmioty współpracujące i wspomagające, gdzie ujęto m.in. dane kontaktowe do GDDKiA Oddz. w Szczecinie i w Zielonej Górze, ZZDW w Koszalinie).* (dowód: akta kontroli str. 35, 160-163)

³² W kwietniu 2016 r.

³³ Dalej: KDR.

1.2.7. Trudności i ograniczenia w realizacji zadań związanych z zapewnieniem przygotowania jednostek ksrq do prowadzenia działań na autostradach i drogach ekspresowych.

W sprawie ewentualnych trudności i ograniczeń w realizacji zadań związanych z zapewnieniem przygotowania jednostek ksrq do prowadzenia działań ratowniczych na autostradzie i drogach ekspresowych Komendant wyjaśnił: *realizacja tych zadań, co do zasady, nie stwarza trudności. Zadania ustawowe PSP oraz Zasady KG PSP szczegółowo precyzują sposoby organizacji i prowadzenia działań ratowniczych na drogach. Trudności podczas realizacji przedmiotowych zadań mogą być związane, w szczególności z finansowaniem zakupu wyposażenia wszystkich jednostek ksrq zgodnie z normatywem w sprzęt ratownictwa technicznego oraz sprzęt umożliwiający wykonywanie czynności ratowniczych w ramach kpp, w sposób gwarantujący jego ciągłe odtwarzanie z uwagi na wiek oraz zużycie w wyniku eksploatacji.* (dowód: akta kontroli str. 7, 153)

1.3. Odbiory i czynności kontrolno-rozpoznawcze na autostradach i drogach ekspresowych.

W okresie od 01.01.2015 r. do 30.06.2016 r. komendanci PSP nie podejmowali działań dotyczących odbioru odcinków autostrad i dróg ekspresowych, nie przeprowadzili żadnych czynności kontrolno-rozpoznawczych na autostradzie i drogach ekspresowych. Jednostkom PSP w badanym okresie nie zgłaszano żadnych odcinków autostrad i dróg ekspresowych do odbioru.

(dowód: akta kontroli str. 154-157)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Komendy w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność KW PSP w opisanym wyżej zakresie.

2. Wymiana informacji i koordynacja działań pomiędzy PSP a służbami prowadzącymi działania ratownicze.

2.1. Współpraca PSP z jednostkami organizacyjnymi innych służb i podmiotami ratowniczymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi w zakresie ratownictwa na drogach.

Opis stanu
faktycznego

Komenda nie zawierała porozumień o współpracy z jednostkami organizacyjnymi innych służb i podmiotów ratowniczych oraz osobami fizycznymi i prawnymi w zakresie organizacji i prowadzenia działań ratowniczych na autostradzie i drogach ekspresowych.

(dowód: akta kontroli str. 7, 164)

Bryg. Stanisław Wajszczuk wyjaśnił w zakresie organizacji i prowadzenia działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych, *PSP działa w oparciu o Zasady KG PSP w granicach ustawowych zadań i uprawnień. Regulacje ustawowe oraz ww. zasady precyzują w sposób szczegółowy organizację i prowadzenie działań ratowniczych na drogach, w związku z tym nie ma potrzeby zawierania dodatkowych porozumień z innymi podmiotami w ww. zakresie. Współpraca miała raczej charakter dobrych praktyk jak np. organizacja wraz z GDDKiA szkolenia połączonego z praktycznymi ćwiczeniami na odcinku drogi ekspresowej S3 czy też uczestnictwa strażaków z KP w Myśliborzu w ćwiczeniach na drodze ekspresowej S3 zorganizowanych przez KW PSP w Gorzowie Wlkp.*

(dowód: akta kontroli str. 7, 164)

2.2. Organizacja łączności na potrzeby działań PSP na autostradach i drogach ekspresowych.

Łączność dla jednostek kserg na potrzeby działań ratowniczych została zorganizowana zgodnie z *Zasadami organizacji łączności alarmowania, powiadamiania, dysponowania oraz współdziałania na potrzeby działań ratowniczych oraz Metodą postępowania podczas organizacji łączności na potrzeby kierującego działaniem ratowniczym*³⁴. System łączności w województwie działał w oparciu o urządzenia retransmisyjne (radioprzemienniki), które pokrywały zasięgiem radiowym określony obszar powiatu czy miasta, stacje bazowe i radiotelefony ruchome. Dla realizacji łączności radiowej wykorzystywano systemy łączności analogowej na całym obszarze działania oraz w przypadku miasta Szczecina, system łączności cyfrowej Tetra³⁵. System łączności Tetra, wykorzystywany był również na odcinkach autostrady A6 i drogi ekspresowej S3, usytuowanych w granicach administracyjnych miasta Szczecina. W ramach tego systemu, dla zapewnienia współpracy różnych służb, została stworzona dedykowana grupa rozmowna „Ratunek”. Do prowadzenia działań ratowniczych służb MSWiA bezpośrednio na miejscu zdarzenia została utworzona radiowa sieć współdziałania oparta na kanale pracy B112, zaprogramowanym w radiotelefonach ruchomych użytkowanych przez strażaków PSP i OSP województwa.

Współpraca PSP ze służbami spoza MSWiA została ponadto uregulowana zarządzeniem Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 29 czerwca 2011 r.³⁶ W celu zabezpieczenia łączności niezbędnej do współdziałania jednostek kserg z Policją, zespołami ratownictwa medycznego, urzędów morskich, Morskiej Służby Poszukiwania i Ratownictwa, Straży Granicznej, straży miejskich i gminnych oraz WOPR została przydzielona częstotliwość na kanale BW37. Jednostki kserg miały możliwość nawiązania bezpośredniej łączności radiowej na miejscu działań ratowniczych z kierującymi tymi działaniami, Policją oraz innymi podmiotami biorącymi udział w akcji ratowniczej. (dowód: akta kontroli str. 164-190)

2.3. Dokumentowanie działań ratowniczych prowadzonych przez jednostki kserg.

Dokumentowanie działań ratowniczych jednostek kserg (PSP i OSP) odbywało się na poziomie KP i KM PSP. W elektronicznym systemie SWD PSP sporządzana była karta zdarzenia w rejestrze wyjazdów oraz informacja ze zdarzenia. Wydrukowana informacja ze zdarzenia, zgodna ze wzorem określonym w rozporządzeniu o kserg, po podpisaniu przez sporządzającego, przechowywana była w KM lub KP PSP.

(dowód: akta kontroli str. 8, 212, 214)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Komendy w badanym obszarze.

3. Wyposażenie jednostek kserg oraz przeszkolenie strażaków w zakresie prowadzenia działań ratowniczych.

3.1. Stan wyposażenia jednostek kserg w pojazdy i sprzęt ratowniczy.

Na wyposażeniu komend PSP na obszarze województwa znajdowało się:

Opis stanu
faktycznego

³⁴ Zatwierdzonymi przez Komendanta Głównego PSP odpowiednio w dniu 27.11.2012 r. i 03.04.2016 r.

³⁵ Otwarty standard cyfrowej radiotelefonicznej łączności dyspozytorskiej (trunkingowej).

³⁶ Zarządzenie nr 375/2011 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 29 czerwca 2011 r. w sprawie utworzenia sieci radiowej koordynacji działań ratowniczych na terenie województwa.

- 28 lekkich samochodów rozpoznaczo-ratowniczych³⁷ (normatyw wg tabeli wyposażenia 28),
- 35 średnich samochodów ratowniczo-gaśniczych³⁸ (normatyw wg tabeli wyposażenia 31),
- 29 ciężkich samochodów r-g (normatyw wg tabeli wyposażenia 30),
- 2 średnie samochody ratownictwa technicznego³⁹ (normatyw wg tabeli wyposażenia 6),
- 2 ciężkie samochody r-t (normatyw wg tabeli wyposażenia 2),
- 70 zestawów hydraulicznych narzędzi ratowniczych (normatyw wg tabeli wyposażenia 62),
- 105 zestawów ratownictwa medycznego R1 (normatyw wg tabeli wyposażenia 90).

Ponadto SGRT dysponowały jednym ciężkim samochodem ratownictwa drogowego i jednym żurawiem samochodowym o udźwigu 30 ton (liczba zgodna z tabelą wyposażenia).
(dowód: akta kontroli str. 192-195)

Mł. bryg. Sylwester Podwyszyński wyjaśnił: *do prowadzenia działań ratowniczych na autostradzie lub drodze ekspresowej jednostki organizacyjne PSP województwa nie potrzebują dodatkowo innego wyposażenia niż określonego w normatywach.*

(dowód: akta kontroli str. 8, 191)

Wyposażenie jednostek PSP odbiegało od minimalnych normatywów wyposażenia w sprzęt i środki niezbędne do realizacji czynności ratowniczych. Normatyw minimalnego wyposażenia jednostek PSP w ciężkie samochody r-g oraz średnie samochody r-t wykonano odpowiednio w 97,6 % (brak 1 z wymaganego stanu 30) i 33,3% (brak 4 z wymaganego stanu 6).
(dowód: akta kontroli str. 192-195)

Norma czasu eksploatacji pojazdów ratowniczo-gaśniczych, określona w zarządzeniu nr 8 Komendanta Głównego PSP z dnia 10 kwietnia 2008 r. w sprawie gospodarki transportowej w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej⁴⁰ wynosiła 12 lat w przypadku lekkich samochodów r-r i średnich samochodów r-g oraz 15 lat w przypadku ciężkich samochodów r-g.

Przekroczony został normatywny czas eksploatacji 14,35% lekkich samochodów r-r (4 z 28 użytkowanych), 25,8% średnich (8 z 31 użytkowanych) oraz 20,7% ciężkich samochodów r-g (6 z 29 użytkowanych), a faktyczny czas eksploatacji tych samochodów wynosił odpowiednio:

- 4 lekkich r-r: od 15 do 22 lat (przekroczony od 3 do 10 lat),
- 8 średnich r-g: od 13 do 19 lat (przekroczony od 1 do 7 lat),
- 6 ciężkich r-g: od 17 do 26 lat (przekroczony od 2 do 11 lat).

Wszystkie ww. samochody były na stanie jednostek PSP, posiadały ważne badania techniczne i dopuszczenia do eksploatacji.
(dowód: akta kontroli str. 196 - 197)

Mł. bryg. Sylwester Podwyszyński wyjaśnił: *ze względu na ograniczone możliwości finansowe sprzęt oraz pojazdy, które przekroczyły wiek normatywny jest dalej eksploatowany, co wiąże się ze zwiększonymi kosztami jego utrzymania w gotowości bojowej. Pojazdy są wymieniane w ramach zakupów centralnych, funduszy unijnych lub środków własnych, przede wszystkim KW PSP, która jednak nie dysponuje wystarczającym budżetem, pozwalającym wymienić wszystkie pojazdy przekraczające normy.*
(dowód: akta kontroli str. 197)

³⁷ Dalej: samochody r-r.

³⁸ Dalej: samochody r-g.

³⁹ Dalej: samochody r-t.

⁴⁰ Dz. Urz. KGSP Nr 1, poz. 8 ze zm.

Mł. bryg. Sylwester Podwyszyński wyjaśnił ponadto, że *normatywny czas eksploatacji w 2017 r. osiągnie 20 lekkich samochodów r-r, 4 średnie samochody r-g, 1 ciężki samochód r-g oraz 1 ciężki samochód r-t. Ponadto do wymiany w 2017 r. kwalifikować się będzie 50% zestawów hydraulicznych (35 z 70) oraz 71,4% zestawów ratownictwa medycznego PSP R1 (75 ze 105).*

(dowód: akta kontroli str. 192 - 198)

3.2. Siły i środki jednostek OSP włączonych do ksrg na obszarze województwa.

Ze 179 jednostek OSP włączonych do ksrg na obszarze województwa:

- 87 miało wyznaczone obszary chronione obejmujące autostradę i drogi ekspresowe (w tym 11 włączonych do ksrg po 15.09.2014 r.),
- poziom gotowości, o którym mowa w pkt. 3.4 i 3.5 *Zasad organizacji ratownictwa medycznego w ksrg*⁴¹ utrzymywało 32 OSP (z 87 ww. OSP), z tego 23 poziom gotowości A i 9 poziom gotowości B,
- wyposażonych w sprzęt specjalistyczny powyżej wymaganego minimum było: w zestawy hydrauliczne (ratownictwo techniczne) - 24 OSP, w zestawy R1 (ratownictwo medyczne) - 18 OSP.

(dowód: akta kontroli str. 199-200)

Bryg. Stanisław Wajszczuk wyjaśnił: *komendanci powiatowi, miejscy i komendant wojewódzki mogą wspierać jednostki OSP w pozyskiwaniu sprzętu ratowniczego, natomiast nie są bezpośrednio odpowiedzialni za wyposażenie i szkolenie członków tych jednostek.*

(dowód: akta kontroli str. 8, 251)

3.3. Szkolenie strażaków ksrg oraz potrzeby w tym zakresie.

Strażacy PSP i OSP z jednostek ksrg spełniali wymagania określone w pkt. 3.4 *Zasad organizacji ratownictwa medycznego w ksrg*. W ramach przygotowania do realizacji czynności ratownictwa technicznego i medycznego przy zdarzeniach drogowych, na koniec I półrocza 2016 r., strażacy PSP i OSP z jednostek ksrg mieli ukończone szkolenia z różnego zakresu, odpowiednio w liczbie 3.794 i 8.032.

Strażacy PSP zostali przeszkoleni, co najmniej w liczbie wymaganej w następujących szkoleniach:

- podstawowe w zawodzie strażak - 97 strażaków na wymaganą liczbę 97 (100% liczby strażaków, którzy powinni posiadać przeszkolenie),
- uzupełniające strażaka joppoż - 605 na wymaganą liczbę 526 (115%),
- dla kandydatów na młodszych instruktorów ratownictwa medycznego w ksrg - 69 na wymaganą liczbę 69 (100%),
- z zakresu segregacji w zdarzeniach mnogich i masowych - 98 na wymaganą liczbę 98 (100%),
- instruktorów PSP z zakresu współdziałania z SP ZOZ LPR - 20 na wymaganą liczbę 20 (100%),
- doskonalące dla strażaków ksrg z zakresu współdziałania z LPR - 1.410 na wymaganą liczbę 1.368 (103%),
- kurs w zakresie kpp dla strażaków PSP ukończyło 80 strażaków na wymaganą liczbę 80 (100%), a 1.415 strażaków zdało egzamin potwierdzający uprawnienia w zakresie kpp (100%).

Strażacy OSP zostali przeszkoleni w liczbie wyższej od wymaganej w następujących szkoleniach:

- podstawowe strażaków ratowników w OSP - 2.976 strażaków na wymaganą liczbę 2.148 (133% liczby strażaków OSP, którzy powinni posiadać

⁴¹ Zatwierdzonych przez Komendanta Głównego PSP w lipcu 2013 r.

- przeszkolenie,
- kierowców/konserwatorów sprzętu ratowniczego OSP – 768 na wymaganą liczbę 537 (143%),
- doskonalące dla strażaków ksrg z zakresu współdziałania z LPR - 1.282 strażaków na wymaganą liczbę 716 (179%),
- kurs ratownictwa technicznego ukończyło - 1.917 strażaków na wymaganą liczbę 716 (268%),
- kurs w zakresie kpp i uprawnienia w zakresie kpp miało 1.089 strażaków na wymaganą liczbę 716 (152%).

Szkolenia dla kandydatów na młodszych instruktorów ratownictwa medycznego w ksrg oraz z zakresu segregacji w zdarzeniach mnogich i masowych nie były organizowane w województwie. Przyczyną było: brak określenia w *Analizie potencjału ratowniczego OSP włączonych do ksrg* standardów przeszkolenia członków OSP w ksrg w ww. zakresie oraz brak środków finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 202-211)

3.4. Ćwiczenia ratownicze na autostradach i drogach ekspresowych.

W okresie objętym kontrolą Komendant wspólnie z Komendantem Powiatowym PSP w Goleniowie oraz Dyrektorem GDDKiA zorganizował 1 szkolenie połączone z praktycznym ćwiczeniem. Celem ćwiczenia było przygotowanie służb ratowniczych do podejmowania działań na wypadek zdarzeń drogowych na drodze ekspresowej S3 i autostradzie A6, zapoznanie uczestników szkolenia z postanowieniami zawartymi w PDR dla autostrady A6 i drogi ekspresowej S3 oraz praktyczne ćwiczenie demontażu barier rozbiegających na wybranym przejeździe awaryjnym na odcinku drogi ekspresowej S3. W ćwiczeniach brali udział przedstawiciele GDDKiA, KW PSP, KP PSP w Goleniowie i KM PSP w Szczecinie, Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie, Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie oraz LPR w Goleniowie. Jednostki ksrg z terenu województwa uczestniczyły ponadto w organizowanych przez KW PSP w Gorzowie Wielkopolskim w czerwcu 2016 r. ćwiczeniach na drodze ekspresowej S3 zlokalizowanej na obszarze województwa lubuskiego.

(dowód: akta kontroli str. 8, 212 – 220)

Po odbyciu ww. ćwiczeń nie sformułowano pisemnych wniosków. Bryg. Stanisław Wajszczuk wyjaśnił: *na zakończenie dokonano ustnego podsumowania szkolenia, w którym uczestnicy potwierdzili wskazanie do realizacji tego typu przedsięwzięć w przyszłości.*

(dowód: akta kontroli str. 8, 213)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Określony przez Komendanta normatyw w tabeli wyposażenia wynosił: 6 średnich samochodów r-t oraz 30 ciężkich samochodów r-g, natomiast na wyposażeniu jednostki znajdowały się:

- 2 średnie samochody r-t, co stanowiło odpowiednio 33,3% normatywu określonego w tabeli wyposażenia,
- 29 ciężkich samochodów r-g, co stanowiło 97,6% normatywu określonego w tabeli wyposażenia.

(dowód: akta kontroli str. 192-195)

Mł. bryg. Sylwester Podwyszyński wyjaśnił: *minimalny standard wyposażenia w sprzęt dla województwa nie został spełniony ze względu na ograniczone (brak) środki finansowe na zakupy inwestycyjne w budżecie Komendy. W związku z tym dla spełnienia minimalnego standardu wyposażenia, podejmowane są starania w celu pozyskania dodatkowych środków finansowych m.in. z WFOŚiGW, NFOŚiGW,*

fundusz wsparcia PSP, funduszy unijnych. Brak wymagalnego minimalnego wyposażenia nie wpłynął znacznie na skuteczność podejmowanych działań ratowniczych, gdyż były one realizowane z wykorzystaniem innego sprzętu specjalistycznego będącego na stanie i przy wsparciu jednostek ksrq.

(dowód: akta kontroli str. 28, 32)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność KW PSP w badanym obszarze.

Opis stanu
faktycznego

4. Współpraca PSP z podmiotami zarządzającymi autostradami i drogami ekspresowymi.

4.1. Uzgodnienia dokonane przez Komendanta Wojewódzkiego PSP na etapie projektowania autostrady i w zakresie zaopatrzenia wodnego.

W okresie od 01.01.2015 r. do 30.06.2016 r. nie projektowano budowy autostrady w województwie zachodniopomorskim. Komendant nie otrzymał do opiniowania projektu autostrady oraz nie dokonywał uzgodnień w zakresie wielkości i rodzaju zaopatrzenia wodnego dla autostrady.

(dowód: akta kontroli str. 221)

4.2. Współpraca KW PSP z zarządzającymi autostradami i drogami na etapie realizacji zadań ustawowych.

W ramach współpracy, w okresie objętym kontrolą, przedstawiciele Komendy uczestniczyli, m.in. w spotkaniu z przedstawicielami Zachodniopomorskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Koszalinie celem wypracowania stanowiska w sprawie odpowiedzialności za likwidację z dróg wojewódzkich zanieczyszczeń niebędących skutkiem kolizji pojazdów. Prowadzili również korespondencję z GDDKiA oraz uczestniczyli (w sierpniu 2016 r.) w spotkaniu z jej przedstawicielami, w celu usprawnienia i ujednolicenia systemu opiniowania PDR.

(dowód: akta kontroli str. 30-36, 223-243)

St. kpt. Sandra Meier-Wiśniewska, kierownik Aekcji Koordynacji Rastownictwa Wydziału Operacyjnego wyjaśniła: *po kilkukrotnej wymianie korespondencji oraz spotkaniach przedstawicieli Komendanta z przedstawicielami GDDKiA, udało się dojść do konsensusu w kwestii ujednolicenia PDR, uwzględniono większość uwag wnoszonych przez Komendę. PDR sporządzone od drugiej połowy 2016 r. zawierają takie same treści w kwestii zadań PSP podczas działań na drogach i uwzględniają jedynie zadania ustawowe PSP. Współpraca w zakresie organizacji i prowadzenia działań ratowniczych między Komendą, a GDDKiA nie miała stałego charakteru, a jedynie incydentalny lub też miała na celu kontynuację dobrych praktyk*

(dowód: akta kontroli str. 35-36)

4.3. Usuwanie z pasa autostrady i drogi ekspresowej substancji, które zanieczyściły drogę, celem przywrócenia przejezdności.

Kwestia usuwania z pasa autostrady i drogi ekspresowej substancji, które zanieczyściły drogę (celem przywrócenia przejezdności) została uregulowana w Zasadach KG PSP, które obowiązywały wszystkie jpppoż na terenie kraju, w tym jednostki ksrq.

(dowód: akta kontroli str. 9, 13-27, 30-36, 223)

W przypadku wystąpienia konieczności usunięcia z pasa autostrady bądź drogi ekspresowej substancji lub materiałów po zdarzeniu na drodze oraz oczyszczenia jej nawierzchni w celu zapewnienia przejezdności w sytuacjach określonych w Zasadach, czynności te wykonywały jednostki PSP.

Tryb postępowania uzależniony był od okoliczności, a decyzja o sposobie

postępowania należała do KDR. Po przyjęciu zgłoszenia i przybyciu sił ksrq na miejsce KDR dokonywał rozpoznania zagrożeń i przyjmował właściwy dla danej sytuacji tryb postępowania dla obecnych na miejscu podmiotów.

W przypadku, gdy na miejscu zdarzenia byli obecni przedstawiciele zarządcy drogi, jednostki Policji lub straży miejskiej i występowała konieczność podjęcia działań ratowniczych (tj. włączanie lub wyłączanie instalacji i urządzeń, dotarcie i wykonanie dostępu do zagrożonych lub poszkodowanych osób, zabezpieczenie strefy zagrożenia, w sytuacji np. plamy oleju na drodze, która nie stwarza zagrożenia dla środowiska, itp.) jednostka ksrq przystępowała do działań ratowniczych.

W sytuacji, gdy brak było konieczności prowadzenia działań ratowniczych, KDR wskazywał, że do wykonania tych czynności właściwi są obecni na miejscu przedstawiciele innych służb, informował o tym fakcie PSK/MSK i udawał się do miejsca stacjonowania.

Jeśli występowała jedynie konieczność zabezpieczenia i oznakowania miejsca zdarzenia, KDR ostrzegał innych użytkowników dróg o występującym utrudnieniu w ruchu drogowym i jednocześnie informował PSK/MSK o konieczności przybycia na miejsce zdarzenia przedstawicieli zarządcy drogi lub/i jednostek Policji.

W sytuacji, jeśli nie występowała konieczność podjęcia działań ratowniczych bądź zabezpieczenia lub oznakowania miejsca zdarzenia, KDR informował o tym fakcie PSK/MSK i udawał się do miejsca stacjonowania. Od decyzji KDR zależało, jakie działania zostaną podjęte. KDR mógł podjąć decyzję o wykorzystaniu zasobów ratowniczych do udzielenia pomocy innym jednostkom obecnym na miejscu zdarzenia. W przypadku, gdy wcześniej były prowadzone ww. działania ratownicze, podjęcie takiej decyzji poprzedzane było przekazaniem terenu zdarzenia.

(dowód: akta kontroli str. 9, 13-27, 31, 36-37, 223)

4.4. Działania związane ze wsparciem dla osób uczestniczących w zdarzeniach drogowych na autostradach i drogach ekspresowych.

W okresie 01.01.2015 r. – 30.06.2016 r. nie wystąpiły zatory na autostradzie i drogach ekspresowych. Jednostki ksrq nie podejmowały działań związanych ze wsparciem dla osób dotkniętych konsekwencjami zdarzeń drogowych.

(dowód: akta kontroli str. 244)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność KW PSP w badanym obszarze.

5. Działania kopntrolne i nadzór nad realizacją działań ratowniczych.

5.1. Inspekcje gotowości operacyjnej jednostek ksrq.

W okresie objętym kontrolą KW PSP, zgodnie z planami inspekcji⁴², przeprowadziła 84 inspekcje w 58 jednostkach ksrq: 30 inspekcji w 20 MSK/PSK, 43 inspekcje w 29 jrg, oraz 11 inspekcji w 9 pododdziałach odwodów operacyjnych (SGR). Zakres inspekcji obejmował m.in. sprawdzenie wiedzy i umiejętności strażaków (na podstawie testów wiedzy i przeprowadzanych ćwiczeń), stanu technicznego i sprawności środków technicznych⁴³, sprzętu i pojazdów, gotowości ratowników⁴⁴.

⁴² Zatwierdzonymi przez Komendanta Głównego PSP.

⁴³ Sprawność łączności przewodowej i bezprzewodowej, urządzeń informatycznych baz danych programów wspomagających pracę stanowiska kierowania, zapasowego źródła zasilania elektrycznego, sprawność i zakres pracy rejestratora połączeń.

Inspekcje potwierdziły dobre i bardzo dobre przygotowanie podmiotów ksrg do realizacji zadań wynikających z rozporządzenia o ksrg. Sformułowane w protokołach inspekcji pojedyncze zalecenia dot. m.in. uzupełnienia przez strażaków wiedzy ogólnopozarniczej i z zakresu grup specjalistycznych, wiedzy teoretycznej na temat budowy i zastosowania podstawowego sprzętu używanego w czasie działań ratowniczych – gaśniczych. (dowód: akta kontroli str. 245-251)

Bryg. Stanisław Wajszczuk wyjaśnił: *Zespół inspekcyjny pozostawia kopię protokołu z inspekcji w komendzie do zapoznania się z nim przez właściwego komendanta powiatowego/miejskiego PSP, który to realizuje niezwłocznie wnioski i zalecenia dotyczące bezpieczeństwa ratowników, natomiast z pozostałych zaleceń przygotowuje plan poprawy gotowości operacyjnej. Realizacja wniosków może być przedmiotem kontroli podczas kolejnych inspekcji.*

(dowód: akta kontroli str. 251-254)

Zakres tematyczny 2 inspekcji (w SGRT „Scania” i SGRT „Szczecin”) obejmował elementy przygotowania do działań ratowniczych na drogach. W trakcie inspekcji sprawdzono m.in. wykorzystanie ciężkiego sprzętu w taktyce działań ratowniczych (TDR). W wyniku inspekcji stwierdzono, że strażacy nie mieli przeszkolenia w zakresie obsługi zdarzeń z użyciem urządzeń dźwigowych wyposażonych w hak.

(dowód: akta kontroli str. 245-251)

Bryg. Stanisław Wajszczuk wyjaśnił: *Zgodnie z zatwierdzonymi przez Komendanta Głównego PSP Zasadami organizacji ratownictwa technicznego w ksrg, w skład grupy ratownictwa technicznego na poziomie specjalistycznym wchodzi funkcjonariusze przeszkoleni z zakresu obowiązujących przepisów transportu i przemieszczania ładunków podczas zdarzeń z użyciem urządzeń dźwigowych wyposażonych w hak. W grudniu 2015 roku przeszkolono 20 strażaków, następne szkolenie, zgodnie z planem budżetowym, przewidywane jest na październik 2016 roku.*

(dowód: akta kontroli str. 252-256)

Zgodnie z planami inspekcji na rok 2015 i 2016 (I półrocze)⁴⁵ inspekcje w OSP przeprowadzali funkcjonariusze komend miejskich i powiatowych PSP. Nadzór Komendanta nad gotowością operacyjną jednostek OSP w ksrg realizowany był poprzez zbieranie i weryfikowanie wniosków ze sporządzanych przez komendantów powiatowych i miejskich PSP analiz inspekcji gotowości operacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 252, 256)

5.2. Analizy działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych oraz ich wykorzystanie.

W Komendzie w okresie od 01.01.2015 r. do 30.06.2016 r. nie prowadzono analizy działań ratowniczych na autostradzie i drogach ekspresowych. Bryg. Stanisław Wajszczuk wyjaśnił: *w badanym okresie nie doszło do zdarzeń, których zakres wskazywałby na sporządzenie analizy z działania ratowniczego.*

(dowód: akta kontroli str. 8, 212)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁴⁴ M.in. stan osobowy, stan zmiany służbowej, ocena stanu psychofizycznego ratowników, ocena stanu wyposażenia ratowników, stan kompletności wyposażenia indywidualnego ratowników na potrzeby odwołów operacyjnych.

⁴⁵ Zatwierdzonymi przez Komendanta Głównego PSP.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność KW PSP w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o kontynuowanie działań w celu zapewnienia podległym jednostkom normatywnego wyposażenia w pojazdy ratownicze.

Wnioski
pokontrolne

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach: jeden dla Pana Komendanta, drugi - do akt kontroli.

Prawo
zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, przysługuje Panu Komendantowi prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

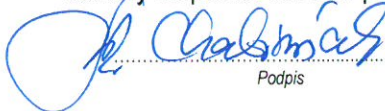
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 18 listopada 2016 r.

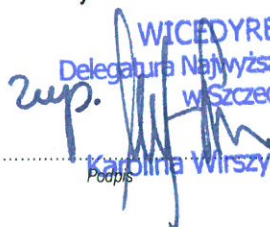
Kontroler

Małgorzata Chabiniak

Starszy inspektor kontroli państwowej

Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

WICEDYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
w Szczecinie
Karolina Wirszyć-Sitkowska
Podpis